

Голас Радзімы

№ 51 (1466)
23 снежня 1976 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫШТА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫШТА «РАДЗІМА»)

Цана 2 кап.
Год выдання 21-ы

Уд. дзяржаўна-арх. рэсп. 9
Гос. 0-Кв. Им. Леніні 3 экз

ЛЕАНІДУ ІЛІЧУ БРЭЖНЕВУ — 70 ГОД

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР

Аб узнагароджанні Генеральнага сакратара ЦК КПСС, Героя Савецкага Саюза, Героя Сацыялістычнай Працы таварыша Брэжнева Леаніда Ільіча ордэнам Леніна і другім медалем «Залатая Зорка»

За выдатныя заслугі перад Камуністычнай партыяй і Савецкай дзяржавай у камуністычным будаўніцтве, актыўную, плённую дзейнасць па ўмацаванню міру і бяспекі народаў, за вялікі асабісты ўклад у справу перамогі над нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў Вялікай Айчыннай вайне, ва ўмацаванне эканамічнай і аб-

роннай магутнасці Савецкага Саюза і ў сувязі з сямідзесяцігоддзем з дня нараджэння ўзнагародзіць Генеральнага сакратара ЦК КПСС, Героя Савецкага Саюза, Героя Сацыялістычнай Працы таварыша Брэжнева Леаніда Ільіча ордэнам Леніна і другім медалем «Залатая Зорка» Героя Савецкага Саюза.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР М. ПАДГОРНЫ.
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР М. ГЕАРГАДЗЕ.
Масква, Крэмль. 18 снежня 1976 г.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР

Аб узнагароджанні Генеральнага сакратара Цэнтральнага Камітэта КПСС, Старшыні Савета Абароны СССР, Маршала Савецкага Саюза Брэжнева Л. І. Ганаровай зброяй з залатым адбіткам Дзяржаўнага герба СССР

За выдатныя заслугі ва ўмацаванні абароназдольнасці краіны і ўдасканаленні Узброеных Сіл СССР узнагародзіць Генеральнага сакратара Цэнтральнага Камітэта КПСС, Стар-

шыню Савета Абароны СССР, Маршала Савецкага Саюза Брэжнева Леаніда Ільіча Ганаровай зброяй з залатым адбіткам Дзяржаўнага герба СССР.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР М. ПАДГОРНЫ.
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР М. ГЕАРГАДЗЕ.
Масква, Крэмль. 18 снежня 1976 г.

У час уручэння ўзнагароды.

Тэлефота ТАСС—БЕЛТА.

ВЕРНЫ СЫН ПАРТЫ, ВЕРНЫ СЫН НАРОДА

Леаніду Ільічу Брэжневу споўнілася 70 гадоў. Юбілей Генеральнага сакратара ЦК КПСС — не проста знамянальная дата яго жыцця. Гэта — вялікая падзея для партыі, дзяржавы, для ўсяго савецкага народа, які па праву бачыць у ім свайго прызнанага кіраўніка. Бясконцы паток прывітанняў і віншаванняў з усіх рэспублік, краёў і абласцей, з усіх куткоў нашай вялікай Айчыны. Гарачыя віншаванні і добрыя пажаданні атрымаў Леанід Ільіч з брацкіх сацыялістычных краін. Юбіляра павіншавалі прэзідэнт ЗША Джэральд Р. Форд, Федэральны канцлер Федэратыўнай Рэспублікі Германіі Гельмут Шміт, Прэзідэнт Італьянскай Рэспублікі Джавані Леоне, кіраўнікі іншых краін.

Напярэдадні юбілею адбыўся шэраг сустрэч Генеральнага сакратара ЦК КПСС з кіраўнікамі сацыялістычных краін. У час гэтых сустрэч Леаніду Ільічу Брэжневу былі ўручаны высокія ўзнагароды сацыялістычных дзяржаў.

19 снежня ў Вялікім Крамлёўскім палацы ва ўрачыстай абстаноўцы адбылося ўручэнне Генеральнаму сакратару ЦК КПСС таварышу Л. І. Брэжневу Вышэйшай ўзнагароды Радзімы — ордэна Леніна і другога медала «Залатая Зорка» Героя Савецкага Саюза.

Уручаючы высокую ўзнагароду, член Палітбюро ЦК КПСС, Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР М. В. Падгорны падкрэсліў міжнароднае значэнне юбілею Л. І. Брэжнева — кіраўніка Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, паслядоўнага інтэрынацыяналіста-ленінца, сапраўднага арганізатара разрадка і міру, выдатнага палітычнага дзеяча сучаснасці.

У прамове ў адказ Л. І. Брэжнеў запэўніў усіх членаў нашай партыі, усіх савецкіх людзей, а таксама нашых сяброў і аднадумцаў за рубяжом у тым, што ён заўсёды і няўхільна будзе імкнуцца кіраваць вучнем Леніна, яго неўміручым прыкладам. «Я быў і заўсёды буду верным салдатам партыі, верным барацьбітом за справу працоўнага народа, за шчасце і праўтанне нашай Радзімы, за мір і камунізм», — сказаў Леанід Ільіч Брэжнеў.

Члены Палітбюро, кандыдаты ў члены Палітбюро, сакратары ЦК КПСС, іншыя савецкія партыйныя і дзяржаўныя дзеячы, военачальнікі, кіраўнікі камуністычных і рабочых партый сацыялістычных краін гарача павіншавалі Л. І. Брэжнева з высокай ўзнагародай Радзімы. Яны пажадалі яму плённай дзейнасці ў імя перамогі светлых ленінскіх ідэалаў, працвітанія нашай сацыялістычнай Радзімы, шчасця людзей працы ў імя пабудовы камуністычнага грамадства ў Краіне Саветаў, на карысць трывалага міру ва ўсім свеце.

Цэнтральны Камітэт КПСС, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і Савет Міністраў СССР наладзілі 19 снежня ў Вялікім Крамлёўскім палацы прыём у сувязі з 70-годдзем Генеральнага сакратара ЦК КПСС таварыша Леаніда Ільіча Брэжнева.

Прыём адкрыў уступным словам член Палітбюро ЦК КПСС, сакратар ЦК КПСС таварыш М. А. Суслаў. Выступаўшы на прыёме гаварылі аб велізарным таленце таварыша Л. І. Брэжнева як партыйнага кіраўніка і выдатнага палітычнага дзеяча ленінскага тыпу, падкрэслівалі яго велізарны ўклад ва ўмацаванне сусветнай сістэмы сацыялізму, згуртаванне ўсяго міжнароднага камуністычнага і рабочага руху, умацаванне міру і бяспекі народаў.

У зале ўспыхнула доўга не змаўкаючая авацыя, калі старшынствуючы прадставіў слова юбіляру. Удзельнікі прыёму стоячы віталі Леаніда Ільіча Брэжнева. Ён сардэчна падзякаваў усім прысутным за цёплыя словы, сказаныя ў яго адрас, і падкрэсліў: «Урачыстыя словы аб дасягненнях і поспехах, якія сёння тут былі сказаны, у маёй душы гучалі не столькі як пералічэнне маіх вартасцей і заслуг, колькі як прызнанне вялікіх спраў, якія здзейсніў за мінулыя гады наш савецкі народ — рабочы клас, калгаснае сялянства, працоўная інтэлігенцыя — пад кіраўніцтвам партыі, створанай вялікім Леніным».

Заклучныя словы прамовы таварыша Л. І. Брэжнева прысутныя ў зале сустрэлі бурнай, працяглай авацыяй, здравіцамі ў гонар Генеральнага сакратара ЦК КПСС, нашай ленінскай партыі, яе Цэнтральнага Камітэта, у гонар савецкага народа.

Урачыста, у выключна сардэчнай і сяброўскай абстаноўцы прайшоў прыём у Вялікім Крамлёўскім палацы, прысвечаны 70-годдзю з дня нараджэння Генеральнага сакратара ЦК КПСС таварыша Леаніда Ільіча Брэжнева.

ТАВАРЫШУ БРЭЖНЕВУ ЛЕАНІДУ ІЛЬІЧУ

Дарагі Леанід Ільіч! Цэнтральны Камітэт КПСС, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і Савет Міністраў СССР гарача і сардэчна вітаюць Вас — вернага сына савецкага народа, выдатнага дзеяча Камуністычнай партыі, Савецкай дзяржавы і міжнароднага камуністычнага руху, палымянага барацьбіта за мір і сацыяльны прагрэс, паслядоўнага марксіста-ленінца — у дзень Вашага сямідзесяцігоддзя.

Ваша нястомная і плённая дзейнасць, Леанід Ільіч, з'яўляецца натхняючым прыкладам самаадданнага служэння Радзіме, ленінскай партыі, справе камунізму. На ўсіх пасадах, на якіх вылучае Вас партыя, у вырашэнні ўсіх адказных задач, якія яна Вам даручала, Вы заўсёды з гонарам апраўдалі і апраўдваеце аказанае довер'е.

Ваша невычарпальная энергія, партыйная прыныповаасць, непарушная сувязь з жыццём народа маюць глыбокія вытокі. Уступіўшы ў строй вялікай арміі працы ў юныя гады, Вы, Леанід Ільіч, разам з мільёнамі равеснікаў упэўнена ішлі наперад па адкрытаму Савецкай уладай шляху, спалучаючы работу на заводзе з настойлівым авалоданнем ведамі. Жыццё ў рабочым калектыве дало Вам глыбокае разуменне дум і спадзяванняў працоўнікаў. Рабочы, інжынер, партыйны работнік, Вы былі заўсёды на ўдарным напрамку развіцця сацыялістычнай індустрыі і калгаснага ладу ў гады першых пяцігодкаў.

Калі разбойніцкі напад фашысцкай Германіі паставіў нашу Радзіму перад смяротнай небяспечай, Вы з першых дзён Вялікай Айчыннай вайны сталі ў рады воінаў і змагаліся да поўнай перамогі. Бітва за Каўказ, легендарная «Малая зямля», выгнанне гітлераўскіх акупантаў з Крима, з Украіны, вызваленне Польшчы, Венгрыі, Чэхаславакіі — такія вехі слаўнага шляху арміі, у бітвах якіх адзначаны і Ваш ратны подзвіг і асабістая мужнасць, за што Радзіма ўдастоіла Вас звання Героя Савецкага Саюза.

Пасля Вялікай Айчыннай вайны Вы ў якасці першага сакратара Запарожскага, а затым Днепрапятроўскага абкомаў партыі аддавалі свае сілы аднаўленню гэтых буйных індустрыяльных цэнтраў, прымалі непасрэдны ўдзел у адраджэнні праслаўленай Днепрагэс імя У. І. Леніна і гіганта металургіі — «Запарожсталі».

Працоўнікі Малдавіі і Казахстана добра ведаюць, як многа працы, ініцыятывы і настойлівасці ўклаў Вы, Леанід Ільіч, узначальваючы партыйныя арганізацыі гэтых саюзных рэспублік, у развіццё іх прамысло-

васці, сельскай гаспадаркі і культуры. Ператварэнне цалінных зямель Казахстана ў буйную жытніцу краіны ўвайшло ў яе гісторыю выдатнай эпапейі, у якую ўпісаны і Ваша імя, Ваш выдатны ўклад.

У наступныя гады, будучы членам Палітбюро, сакратаром ЦК КПСС і займаючыся пытаннямі цяжкай, абароннай прамысловасці, будаўніцтва, Вы адыгралі выдатную ролю ў росце індустрыяльнага і навукова-тэхнічнага патэнцыялу Радзімы, ва ўмацаванні яе абароннай магутнасці, у арганізацыі даследаванняў па асваенню космасу, Радзіма высока ацаніла Вашы заслугі, Леанід Ільіч, прысвоіўшы Вам званне Героя Сацыялістычнай Працы.

На пасадзе Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Вы нямала сіл аддалі справе далейшага ўмацавання Савецкай дзяржавы і развіцця сацыялістычнай дэмакратыі.

Высокім прызнаннем партыі і народам Вашага аўтарытэту як кіраўніка ленінскага тыпу з'явілася выбранне Вас, дарагі Леанід Ільіч, на кастрычніцкім (1964) Пленуме Цэнтральнага Камітэта партыі Першым сакратаром ЦК КПСС, а пасля завяршэння XXIII з'езда КПСС Цэнтральны Камітэт выбраў Вас Генеральным сакратаром ЦК.

З таго часу, вось ужо больш чым 12 гадоў, усе галоўныя падзеі ў жыцці нашай партыі і народа, поспехі ленінскай унутранай і знешняй палітыкі Савецкага Саюза звязаны з Вашай плённай дзейнасцю на пасадзе Генеральнага сакратара Цэнтральнага Камітэта КПСС. Вы, Леанід Ільіч, уносіце выдатны ўклад у распрацоўку і ажыццяўленне ленінскага генеральнага курсу партыі, правільнасць і справядліваасць якога пацвярджаецца ўсім ходам развіцця нашай Радзімы і сусветнага гістарычнага працэсу.

Гэта былі гады магутнага, няўхільнага ўздыму стваральнай энергіі народных мас Савецкага Саюза, якія пад мудрым кіраўніцтвам Камуністычнай партыі і яе Цэнтральнага Камітэта на чале з Вамі, Леанід Ільіч, ажыццяўлялі грандыёзныя па размаху і глыбінні сацыяльна-эканамічныя пераўтварэнні, будаўніцтва развітога сацыялістычнага грамадства. Гераічнай працай партыі і народа створаны гіганцкі матэрыяльны і духоўны патэнцыял Савецкай Айчыны. Выдатнай па сваіх палітычных і эканамічных выніках з'явілася дзевятыя пяцігодка, якая абзначыла буйны этап у стварэнні матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму, у павышэнні матэрыяльнага і культурнага ўзроўню жыцця народа, у забеспячэнні абароны і бяспекі краіны.

У гэтыя гады становіцца ўсё больш маналітным саюз рабочага класа, калгаснага сялянства, народнай інтэлігенцыі, усё больш цеснай і непарушнай — брацкая дружба народаў Савецкага Саюза. Савецкая дзяржава стала агульнанароднай, і ў паслядоўным развіцці сацыялістычнай дэмакратыі, усёй нашай грамадскай сістэмы пераканаўча праяўляецца вялікая сіла гістарычнай рэвалюцыйнай творчасці народных мас.

XXV з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза азнаменаваў уступленне нашай Радзімы на новыя гістарычныя рубяжы велічнага паступальнага руху наперад, да камунізму.

Праграмным дакументам партыі з'яўляецца «Справаздача Цэнтральнага Камітэта КПСС і чарговыя задачы партыі ў галіне ўнутранай і знешняй палітыкі», з якой выступілі Вы, Леанід Ільіч. У ёй дадзены глыбокі і ўсебаковы аналіз важнейшых працэсаў нашай эпохі, рэвалюцыйна — пераўтвараючай дзейнасці партыі і народа, ходу сусветнага рэвалюцыйнага працэсу, раскрыты іх заканамернасці і перспектывы, вызначаны кардынальныя задачы ленінскага ўнутранага і знешнепалітычнага курсу на сучасным гістарычным этапе.

Нястомныя клопаты праяўляе наша партыя і яе Цэнтральны Камітэт на чале з Вамі, Леанід Ільіч, аб пастаянным паліпшэнні жыцця савецкага народа. Выпрацаваныя з'ездам Асноўныя напрамкі развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1976 — 1980 гады і прыняты ў адпаведнасці з імі дзесяты пяцігадовы план маюць галоўнай задачай няўхільны ўздым народнага дабрабыту на аснове дынамічнага і прапарцыянальнага развіцця грамадскай вытворчасці, павышэння яе эфектыўнасці, паскарэння навукова-тэхнічнага прагрэсу, росту прадукцыйнасці працы, усямернага паліпшэння якасці работы ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі.

XXV з'езд КПСС гарача і аднадушна адабраў палітычную лінію і практычную дзейнасць Цэнтральнага Камітэта КПСС, Справаздачы даклад ЦК, прыняўшы як кіраўніцтва да дзеяння вызначаныя Вамі палажэнні і задачы. З'езд даў магутны імпульс новаму ўздыму палітычнай і працоўнай актыўнасці савецкіх людзей, якія ўспрынялі рашэнні з'езда як праграму сваёй дзейнасці. Яны яшчэ цясней згуртаваліся вакол партыі і яе Цэнтральнага Камітэта.

З поспехамі камуністычнага будаўніцтва непарушна звязана ўмацаванне аўтарытэту і ўплыву Савецкага Саюза на су-

[Заканчэнне на 6-й стар.]

ГЕНЕРАЛЬНЫ САКРАТАР ЦК КПСС ЛЕАНІД ІЛЫЧ БРЭЖНЕЎ (КАРОТКАЯ БІАГРАФІЯ)

Леанід Ільч Брэжнеў нарадзіўся ў сям'і рускага рабочага дзевятнацатага снежня 1906 года на Украіне ў горадзе Днепродзяржынску (старая назва — Каменскае). Бацька Леаніда Ільча ўсё жыццё працаваў на мясцовым сталеліцейным заводзе. На гэтым жа прадпрыемстве пачаў свой працоўны шлях Л. І. Брэжнеў — спачатку рабочым, а затым, пасля заканчэння металургічнага інстытута, інжынерам. Яго малодшы брат і сястра таксама працавалі на гэтым жа заводзе. Як успамінае Л. І. Брэжнеў, рабочая дынастыя яго сям'і ў агульнай складанасці працавала на гэтым прадпрыемстве без малаго сто гадоў.

ПАЧАТАК ШЛЯХУ

Рабочыя Днепродзяржынска вызначаліся свядомасцю і арганізаванасцю. Гэтыя якасці прывіліся і маладому Л. І. Брэжневу. Праз шмат гадоў ён так гаварыў аб гэтым: «Заводскі быт, думы і спадзяванні рабочага чалавека, яго падыход да жыцця — усё гэта вызначальным чынам сфарміравала і мой светапогляд. І тое, што было закладзена тады, захавалася на ўсё жыццё».

У семнаццаць гадоў Л. І. Брэжнеў уступае ў рады камсамола. У 1929 годзе ён становіцца кандыдатам, а ў 1931 годзе — членам Камуністычнай партыі. Гэта вяча вызначна абазначыла галоўную мэту ўсяго яго жыцця — нястомную працу ў імя стварэння самага справядлівага ў свеце камуністычнага грамадства.

На выхаванне маладых людзей таго часу аказвалі вялікі ўплыў не толькі рэвалюцыйны энтузіязм і аптымізм, якім былі прасякнуты працоўныя мамы. Барацьба з цяжкасцямі ў першыя гады рэвалюцыі таксама мела ў гэтым сэнсе невялікае значэнне, загартоўвала людзей, умацоўваючы іх перакананні. Гэта ў поўнай меры датычылася камсамольца і маладога камуніста Л. І. Брэжнева.

У 1927 годзе Л. І. Брэжнеў закончыў землеўпарадкавальны тэхнікум у Курску (Цэнтральная Расія). Пасля гэтага ён працаваў землемерам у Курскай вобласці і на Урале ва Уральскай вобласці. Работа ў гущы народа была добрай школай для маладога спецыяліста, дала яму немалыя практычныя веды сельскай гаспадаркі, праблем вёскі, дала магчымасць праявіць свае арганізатарскія здольнасці.

У хуткім часе маладога землемера, заваяваўшага аўтарытэт сярод сялян, выбіраюць ў мясцовы орган улады — раённы Савет дэпутатаў працоўных. У Савецце Л. І. Брэжнеў працуе спачатку загадчыкам зямельнага аддзела, а затым — намеснікам старшыні райвыканкома. Яго веды, талент арганізатара — усё гэта было на заслугах ацэнена, і Л. І. Брэжнеў быў пераведзены з раёна на пасаду намесніка загадчыка Уральскага аддзела зямельнага ўпраўлення.

На рубяжы дваццатых і трыццатых гадоў у Савецкім Саюзе пачалася бурная індустрыялізацыя. Краіне патрэбны былі дзесяткі і дзесяткі тысяч кваліфікаваных спецыялістаў. Камуністычная партыя выставіла лозунг: «Кадры ў перыяд індустрыялізацыі рашаюць усё!» Размова ішла, па сутнасці, аб стварэнні ў краіне новай, народнай інтэлігенцыі. У індустрыяльныя інстытуты партыя накіроўвала на вучобу камуністаў, за плячамі якіх быў ужо вопыт практычнай работы ў народнай гаспадарцы, веданне жыцця.

У гарадах і рабочых пасёлках неабсяжнай краіны ствараліся так званыя рабочыя факультэты, дзе маладыя, а часам і не вельмі маладыя, людзі, якія яшчэ нядаўна працавалі ля станкоў і на палях, атрымлівалі веды, неабходныя для паступлення ў вышэйшыя навучальныя ўстановы. Пасля вяртання ў родны Днепродзяржынск Л. І. Брэжнеў быў прызначаны дырэктарам аднаго з такіх рабочых факультэтаў. Адначасова, з 1931 года, ды-

рэктар рабфака Л. І. Брэжнеў сам вучыўся ў Металургічным інстытуце. У 1935 годзе ён з адзнакай скончыў інстытут.

Вопыт, атрыманы Л. І. Брэжневым пры рабоце ў раённым Савецце дэпутатаў працоўных, адным з гэтых масавых дэмакратычных органаў дзяржаў-

Ільча Брэжнева — мужнасць, стойкасць, стрыманасць, уменне ў самую цяжкую мінуту ўдыхнуць у салдат непахісную веру ў перамогу.

Былы батальённы камісар А. Н. Капенкін успамінае: «Аднойчы пад вечар немцы прарваліся да штаба батальёна, і

з борта катара ў ледзяную ваду. Ён быў кантужаны і страціў прытомнасць, але байцы, якія любілі свайго камісара, рызыкуючы жыццём, выратавалі яго.

Сямімесячныя жорсткія баі на «Малой зямлі» з'явіліся пралагам да штурму нашымі вой-

Днепродзяржынск. Сям'я Брэжневых. Л. І. Брэжнеў у верхнім радзе злева.

най улады, натуральна, прыцягваў жыхароў Днепродзяржынска, якія абралі яго ў маі 1937 года ў гарадскі Савет, дзе ён стаў намеснікам старшыні.

У чэрвені 1938 года Л. І. Брэжнеў быў вылучаны на работу загадчыкам аддзела Днепрапятроўскага абласнога камітэта партыі. У лютым 1939 года на 33 годзе жыцця малады камуніст выбіраецца сакратаром гэтага абкома.

НА ФРАНТАХ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ

22 чэрвеня 1941 года войскі фашысцкай Германіі і яе сатэлітаў без аб'яўлення вайны вераломна напалі на Савецкі Саюз.

Л. І. Брэжнеў адразу ж звярнуўся ў Цэнтральны Камітэт партыі з просьбай накіраваць яго на фронт. Калі такая згода была дадзена, то, як успамінае цяпер Генеральны сакратар ЦК КПСС, ён «паехаў на фронт, ледзь паспеўшы забегчы дахаты, каб развітацца з сям'ёй». І з таго часу, усе доўгія гады вайны, да апошніх яе дзён, Леанід Ільч змагаўся ў дзеючай арміі.

Выкарыстоўваючы часовую перавагу ў тэхніцы і жывой сіле, прымуціўшы працаваць на сябе прамысловасць захопленай Еўропы, гітлераўскія войскі акупіравалі значную частку тэрыторыі Савецкага Саюза і летам 1942 года пачалі на поўдні буйное наступленне. Яно мела на мэце захоп Каўказа, бакінскай нафты. Завязаліся кровапралітныя змаганні, дзе ярка праявіліся многія асабістыя якасці камісара Леаніда

тады мы выклікалі на сябе агонь нашай артылерыі. Другога выйсця не было! Мы падрыхтаваліся з гонарам памерці. І ў гэты момант я ўбачыў, як па нашай траншэі пад агнём бяжыць высокі чорнавалосы камісар і крычыць салдатам:

— Трымайцеся, таварышы! Хутка прыйдзе падмога!

Так я ўпершыню сустрэў брыгаднага камісара Брэжнева. Ён прыбыў да нас з групай палітработнікаў, каб падтрымаць брыгаду ў самыя цяжкія гадзіны. Ён папрасіў у камандавання падцягнуць сюды дывізіён «кацюш» і артылерыю, якія прымуцілі фашыстаў адкаціцца ад нашых акупаў. На пазіцыях брыгады ён правёў два дні, гутарыў з байцамі, падбадзёрваў іх, жартаваў... Гэтыя словы былі тады нам гэтак жа патрэбны, як патроны. Салдаты верылі брыгаднаму камісару, таму што ён не кланяўся кулям, яго духоўная сіла перадавалася іншым...

На паўднёвай ускраіне чарнаморскага порта Новарасійска каля самага мора ёсць пустка. Уся яна да гэтага часу бугрыцца абсыпанымі траншэямі і варонкамі ад абрушаных на яе дзесяткаў тысяч бомб і снарадаў. Гэта легендарная «Малая зямля» — голы кавалак узбярэжжа, куды з пачаткам агульнага наступлення савецкіх войск на Каўказе ў 1943 годзе высадзіўся наш дэсант. Тут воіны сем месяцаў таранілі абарону ворага, аплачваючы вялікай крывёю кожную адважаную пядзю роднай зямлі.

На «Малую зямлю» вёў па моры шлях, які байцы называлі «дарогай смерці». Па гэтай дарозе сюды не раз прабіваўся начальнік палітаддзела 18-й дэсантнай арміі палкоўнік Л. І. Брэжнеў. У час адной пераправы выбухам міны яго выкінула

скамі Новарасійска. Быў распрацаваны дзёрзкі план высадкі марскога дэсанта проста ў цэнтр горада. У падрыхтоўцы гэтай аперацыі актыўны ўдзел прыняў Л. І. Брэжнеў. Ён пастаянна знаходзіўся ў часцях, сачыў за трэніроўкамі дэсаннікаў. Перад штурмам Новарасійска амаль усе работнікі палітаддзела 18-й арміі былі прымацаваны да атрадаў дэсантнікаў. Камісары, як заўсёды, ішлі першымі: ім трэба было першымі пад агнём саскочыць на бераг з катараў, першымі ўзняць сцяг, першымі рвануцца ў атаку, першымі, калі не прамажа варожая куля, прыняць смерць.

З вялікай цеплынёй гавораць аб Л. І. Брэжневе тыя, хто плячо ў плячо змагаўся з ім у час вайны, — у баях за Каўказ, Новарасійск і Керч, за вызваленне Украіны, Венгрыі, Польшчы, Чэхаславакіі.

Характэрны штрых, які адлюстроўвае самаахвярнасць Л. І. Брэжнева. У 1943 годзе, калі Савецкая Армія паспяхова ачышчала ад фашысцкіх захопнікаў зямлю Радзімы, партыя пачала адклікаць з фронту партыйных работнікаў. Вярнуцца на пост сакратара абкома прапанавалі і Л. І. Брэжневу. «Я папрасіў, — успамінае ён, — дазволу застацца на вайне да канца і ганаруся тым, што прайшоў яе ўсю, і тым, што мне пашчасціла быць удзельнікам параду Перамогі ў Маскве. Шаблю, з якой я ішоў па Краснай плошчы, да гэтага часу захоўваю як рэліквію».

За выдатныя заслугі ў час Вялікай Айчыннай вайны Л. І. Брэжнеў быў узнагароджаны многімі ордэнамі і медалямі. У 1943 годзе яму было прысвоена воінскае званне генерал-маёра.

[Заканчэнне на 4—5-й стар.]

Масква, 24 чэрвеня 1945 года. Парад Перамогі. Генерал-маёр Л. І. Брэжнеў сярод баявых таварышаў.

ГЕНЕРАЛЬНЫ САКРАТАР ЦК КПСС ЛЕАНІД ІЛЬЧ БРЭЖНЕЎ

[Заканчэнне.
Пачатак на 3-й стар.]
**ЗНОЎ ТАМ,
ДЗЕ ЦЯЖЭЙ**

Закончылася вайна. Дваццаць мільёнаў сыноў і дачок — кветак грамадства — страціў у ёй савецкі народ. Ад сямідзесяці тысяч вёсак засталіся чорныя папалішчы. Каля дзвюх тысяч гарадоў ляжалі ў руінах. Партыя камуністаў, натуральна, сканцэнтравала ўсе свае намаганні на ліквідацыі велізарных страт, нанесеных нашай краіне гітлераўскімі захопнікамі. На гэту важнейшую работу накіроўваліся самыя вопытныя і ўмелыя кіраўнікі. Адным з такіх людзей быў Леанід Ільч Брэжнеў.

Ён узначаліў партыйную арганізацыю Запарожскай, а затым Днепрапятроўскай абласцей на Украіне. Ліквідацыі цяжкіх вынікаў вайны, развіцця эканомікі гэтых двух буйнейшых індустрыяльных раёнаў ён аддае ўсе свае сілы і веды, вопыт і кіпучую энергію. У гэты першыя нялёгка пасляваенныя гады на пасадзе першага сакратара абкома партыі Л. І. Брэжнеў з асобай сілай праявіў арганізатарскія здольнасці.

Работа на Украіне ў поўнай меры выявіла ў Л. І. Брэжневе выдатнага арганізатара, партыйнага і дзяржаўнага дзеяча. У чэрвені 1950 года яго выбіраюць першым сакратаром ЦК Кампартыі Малдавіі. На гэтай пасадзе Л. І. Брэжнеў у 1950—1952 гадах паспяхова ўзначальваў работу па развіццю прамысловасці, сельскай гаспадаркі і культуры рэспублікі.

У кастрычніку 1952 года на XIX з'ездзе партыі Л. І. Брэжнева выбіраюць членам ЦК КПСС, а на наступным пленуме ЦК КПСС — кандыдатам у члены Прэзідыума і сакратаром ЦК КПСС. Хутка ён як буйны ваенны дзеяч і палітработнік зацвярджаецца ў званні генерал-лейтэнанта і працуе намеснікам начальніка Палітупраўлення Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту.

Камуністычная партыя Савецкага Саюза і яе Цэнтральны Камітэт заўсёды даручалі Леаніду Ільчу Брэжневу адказнейшыя ўчасткі работы. У пачатку 50-х гадоў краіна, якая толькі што залячыла раны вайны, мела вострую патрэбу ў дадатковым хлебце. Партыя вырашыла выкарыстаць ідэю У. І. Леніна аб асваенні ва ўсходніх раёнах СССР велізарных масіваў цалінных і залежных зямель. Самыя вялікія плошчы цаліны знаходзіліся ў Казахстане. Менавіта сюды накіравала партыя Л. І. Брэжнева. У

лютым 1954 года яго выбіраюць другім, а ў жніўні 1955 года — першым сакратаром ЦК Кампартыі Казахстана.

Паводле аднадушнай думкі людзей, якія працавалі ў тыя гады разам з Леанідам Ільчом, ён адыграў выдатную ролю ў асваенні цаліны.

Асаенне цалінных зямель мела вельмі вялікае значэнне. Яно відаць, напрыклад, з таго факта, што ў 1972 годзе, калі ў многіх раёнах краіны была моцная засуха, Казахстан, дзе кліматычныя ўмовы аказаліся тады спрыяльнымі, даў краіне звыш мільярда пудоў хлеба (60 пудоў складаюць адну тону. — **Заўвага рэд.**). «Гэты мільярд, — адзначаў Леанід Ільч, — каштоўны сам па сабе, важкі, можа, значна больш менавіта таму, што быў дадзены Радзіме ў цяжкі для яе час».

Пасля паспяховага асваення цалінных зямель у Казахскай ССР Л. І. Брэжнеў вяртаецца ў Маскву. З чэрвеня 1957 года ён — член Прэзідыума ЦК КПСС, вышэйшага кіруючага органа партыі паміж пленумамі Цэнтральнага Камітэта (з 1966 года гэты орган называецца Палітбюро ЦК).

Гэта быў знамянальны час. У кастрычніку 1957 года Савецкі Саюз запусціў у касмічную прастору першы ў свеце штучны спадарожнік, і гэта рускае слова загучала на ўсіх мовах народаў зямлі. Запуск савецкага спадарожніка сапраўды здзівіў свет, прымусіўшы ўсюды гаварыць пра «рускі чуд». І тыя ў капіталістычных дзяржавах, хто яшчэ ўчора дазваляў сабе сцвярджаць, што Савецкі Саюз адстае ад Захаду ў развіцці навукі і тэхнікі, цяпер вымушаны былі прызнаць каласальныя поспехі нашай краіны. У буржуазным друку сталі пісаць, што ў СССР у апошнія гады «непрыкметна для Захаду» была падрыхтавана і ажыццёўлена сапраўдная навукова-тэхнічная рэвалюцыя, якая дала магчымасць зрабіць велізарны якасны скачок.

Але кіруючая партыя камуністаў усведамляла тое, што нельга спыняцца на дасягнутым. Для далейшага руху наперад, для далейшага паступальнага развіцця ўсёй эканомікі неабходна было працягваць нарошчываць магутнасць цяжкай індустрыі — асновы агульнага эканамічнага прагрэсу. Па заданню Цэнтральнага Камітэта партыі Л. І. Брэжнеў займаецца пытаннямі развіцця савецкай цяжкай прамысловасці і капітальнага будаўніцтва, аснашчэннем узброеных сіл найноўшай тэхнікай, ажыццёўленнем праграмы касмічных даследаванняў. Ужо з аднаго гэтага няпоўнага пера-

ліку зразумела, якім быў аб'ём яго работы, якімі складанымі былі задачы, пастаўленыя перад ім.

Асабліва вяртаюцца аб рабоце ў галіне касмічных даследаванняў. Яркім дасягненнем савецкай індустрыі, навукі і тэхнікі стаў у 1961 годзе першы ў гісторыі палёт у космас савецкага чалавека Юрыя Гагарына. Палёт, які быў здзейснены дзякуючы перамозе чалавечага розуму, волі і самаадданай працы.

Але, нягледзячы на агульнапрызнаны дасягненні нашай дзяржавы ў космасе, Л. І. Брэжнеў, які стаяў ля вытокаў савецкіх касмічных даследаванняў, падкрэсліваў, што ў СССР гэтыя даследаванні зусім не разглядаюцца як самамэта, як нейкая гонка, што СССР глыбока чужы дух азартных ігракоў у вялікай і сур'ёзнай справе асваення космаса. І ў гэтых словах, на наш погляд, выразна праявіліся мудрасць адказнага дзяржаўнага дзеяча, дальнавіднасць, глыбокая чалавечнасць. Сёння, калі на парадку дня стаіць пытанне аб скарачэнні і ліквідацыі гонкі стратэгічных узбраенняў, калі ўжо існуе пагадненне аб забароне выкарыстання касмічнай прасторы ў ваенных мэтах, калі паспяхова ажыццёўлены першы сумесны палёт савецкіх і амерыканскіх касманаўтаў, словы гэтыя напаяўняюцца асобым сэнсам.

У 1960—1964 гадах Леанід Ільч Брэжнеў быў Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР. Абранне на пасаду кіраўніка дзяржавы сведчыла аб прызнанні заслуг Л. І. Брэжнева, аб яго вялікай папулярнасці, аўтарытэце. На гэтай высокай пасадзе працаваў аднайшчы дзеячы савецкай дзяржавы — Якаў Святлоў, Міхаіл Калінін, Мікалай Швернік.

Будучы Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, Л. І. Брэжнеў удзяляе перша-ступенную ўвагу далейшаму развіццю савецкай сацыялістычнай дэмакратыі, удасканаленню дзейнасці Саветаў дэпутатаў працоўных, паляпшэнню работы дзяржаўнага апарата.

Л. І. Брэжнеў заўсёды падкрэслівае карэннае адрозненне савецкай сацыялістычнай дэмакратыі ад дэмакратыі буржуазнай. Ён адзначае, што для савецкай дэмакратыі характэрна перш за ўсё тое, што гэта — дэмакратыя агульнанародная, якая развіаецца ў грамадстве, дзе няма эксплуатацыі, сацыяльнай несправядлівасці, класавых і нацыянальных антаганізмаў. Сацыялізм даў нашаму народу тое, чаго няма ў працоўных самых багатых капіталістычных краін, — пачуццё ўпэўненасці ў заўтрашнім дні. «Савецкія людзі, — гаворыць Л. І. Брэжнеў, — не ведаюць, што такое эксплуатацыя, што такое беспрацоўе, і не будуць ведаць гэтага ніколі». Пад дэмакратыяй у СССР разумеюць уцягненне вельмі шырокіх мас працоўных у палітычнае жыццё, стварэнне такіх умоў, пры якіх яны на справе ўдзельнічаюць у кіраванні грамадствам і дзяржавай.

Работу Саветаў, гэтых органаў народнай улады, Леанід Ільч, які прайшоў шлях ад раённага Савета да Вярхоўнага, ведае дасканала. Восць чаму з яго імем звязаны распрацоўка і прыняцце законаў, якія датычаць сутнасці дзейнасці Саветаў, расшырэння правоў дэпутатаў, павышэння іх ролі на ўсіх ступенях дзяржаўнага і грамадскага жыцця.

Такой жа інтэнсіўнай і плённай была і знешнепалітычная дзейнасць Л. І. Брэжнева на пасадзе Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР. Яна зрабіла імя Л. І. Брэжнева вядомым і паважаным далёка за межамі Савецкай краіны.

У 1964 годзе на кастрычнікім Пленуме ЦК КПСС Леанід

Ільча Брэжнева выбіраюць Першым сакратаром (з 1966 года — Генеральны сакратар) Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

НА ПАСАДЗЕ ГЕНЕРАЛЬНАГА САКРАТАРА

У галіне ўнутранай палітыкі дзейнасць Генеральнага сакра-

тара ЦК КПСС ахоплівае самае шырокае кола праблем — ад распрацоўкі агульнага курсу да вырашэння многіх практычных пытанняў развіцця народнай гаспадаркі, умацавання абароны, прагрэсу, навукі, тэхнікі і культуры, павышэння дабрабыту народа. Але асабліва вялікую ўвагу Л. І. Брэжнеў удзяляе пытанням эканомікі, стварэнню матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму, удасканаленню сацыялістычных грамадскіх адносін.

Па ініцыятыве Л. І. Брэжнева партыя палічыла неабходным абмеркаваць эканамічную палітыку на цяперашнім этапе, калі ў краіне створаны велізарны патэнцыял, распрацаваць новыя падыходы да вырашэння важнейшых задач. Л. І. Брэжнеў так вызначае сутнасць новага падыходу да кіравання эканомікай: «Уся наша планавая і гаспадарчая дзейнасць павінна будавацца на трывалым фундаменце аб'ектыўных ацэнак, дакладнай інфармацыі, на правільным выкарыстанні эканамічных законаў сацыялізму і дасягненняў навукі. Жыццё ўжо не раз паказвала, што там, дзе навуковы падыход падмяняецца суб'ектывізмам, адвольнымі рашэннямі, там немінучыя няўдачы, непазбежныя памылкі».

Хельсінкі. Жнівень 1975 г. Нарада па бяспецы і супрацоўніцтву ў Еўропе. Цырымонія падпісання Заключнага акта вышэйшымі кіраўнікамі дзяржаў—удзельнікаў Нарады. Ад імя СССР падпіс пад дакументам стаўці Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. І. БРЭЖНЕЎ.

працэс міжнароднага раздзялення працы. Л. І. Брэжнеў падкрэслівае, што «на першых этапах сацыялістычнага будаўніцтва мы вымушаны былі засяроджвацца на самым перша-ступенным, на тым, ад чаго залежала само існаванне маладой Савецкай дзяржавы. Цяпер становішча іншае. Мы не толькі хочам — хацелі мы гэтага заўсёды, — але мы можам і павінны рашаць адначасова больш шырокае кола задач... мы не можам, вырываючыся ўперад на тых ці іншых участках — няхай сабе нават вельмі важных, — дапускаць працяглае адставанне на іншых».

Гэта азначае, што ў цяперашніх умовах, адначасова з развіццём высокімі тэмпамі цяжкай прамысловасці, якая з'яўляецца фундаментам эканамічнай і абароннай магутнасці, савецкая краіна мае магчымасць забяспечыць больш хуткае развіццё лёгкай і харчовай прамысловасці, павышэнне народнага дабрабыту. У галіне эканамічнай палітыкі лінія партыі — гэта лінія на паляпшэнне ўмоў жыцця савецкага народа, як падкрэсліў на XXIV з'ездзе Л. І. Брэжнеў.

Менавіта такую задачу партыя паставіла на з'ездзе ў якасці галоўнай палітычнай задачы на дзевятыю пяцігодку (1970—1975 гады) і на больш працяглую перспектыву.

Велізарным укладам у творчае развіццё марксізму-ленінізму, узорам смелага рашэння кардынальных пытанняў грамадскага развіцця з'яўляецца Справаздачны даклад ЦК КПСС XXV з'езду партыі, які зрабіў Леанід Ільч Брэжнеў. Гэты даклад, рашэнні і матэрыялы з'езда азначаюць буйны крок наперад у распрацоўцы важнейшых тэарэтычных і практычных праблем.

Распрацоўваючы эканаміч-

Гавана. Студзень 1974 г. Афіцыйны сяброўскі відзіт у Рэспубліку Куба Генеральнага сакратара ЦК КПСС Л. І. БРЭЖНЕВА.
НА ЗДЫМКУ: у час сустрэчы ў аэрапорце «Хасе Марці».

ГЕНЕРАЛЬНЫ САКРАТАР ЦК КПСС ЛЕАНІД ІЛЫЧ БРЭЖНЕЎ

ную стратэгію партыі на сучасным этапе, Л. І. Брэжнеў робіць акцэнт на дынамічнае і прапарцыянальнае развіццё вытворчасці, яго інтэнсіфікацыю.

У цеснай сувязі з эканамічнай палітыкай выпрацоўваецца сацыяльная палітыка партыі. Яна накіравана на далейшае ўмацаванне адзінства савецкага грамадства, збліжэнне класавых і сацыяльных груп, усіх нацый і народнасцей, на паслядоўнае развіццё сацыялістычнай дэмакратыі. Усё гэта кардынальныя пытанні, якія маюць не толькі важнейшае практычнае, але і тэарэтычнае значэнне.

Да іх ліку адносіцца і пытанне аб духоўным прагрэсе савецкага грамадства, аб фарміраванні новага чалавека, аб выхаванні нашай моладзі. Гэтану боку справы Л. І. Брэжнеў удзяляе першаступенную ўвагу. «Мы назапасілі велізарнае духоўнае багацце, якога не ведала гісторыя, — адзначаў ён, выступаючы з прамовай на XVII з'ездзе ВЛКСМ у 1974 годзе. — У нашым грамадстве склалася самая перадавая, самая гуманная сістэма маральных норм і грамадскіх каштоўнасцей. Глыбокія змены адбыліся ў сацыяльнай псіхалогіі мільёнаў людзей. У краіне зацвердзілася цудоўная атмасфера творчай працы і даверу да людзей... Усё лепшае, што назапашана маральным вопытам новага грамадства, мы павінны перадаць моладзі, кожнаму юнаку і кожнай дзяўчыне і разам з тым застойліва пазбаўляцца ад усяго, што перашкаджае жыццю і працаваць!»

Настойліва і паслядоўна праводзячы эканамічную і сацыяльную палітыку, партыя пад кіраўніцтвам ЦК, яго Палітбюро і асабіста Генеральнага сакратара ЦК Л. І. Брэжнева дабілася здзіўляючых поспехаў на ўсіх магістральных напрамках камуністычнага будаўніцтва: у галіне эканомікі, сацыяльнага развіцця і культуры.

Вышэйшай сваёй мэтай Камуністычная партыя ставіць інтарэсы савецкага народа, і Л. І. Брэжнеў як Генеральны сакратар ЦК КПСС няўхільна ажыццяўляе гэту лінію партыі на практыцы. «У жыцці атрымалася так, — успамінае ён, — што ва ўсёй сваёй рабоце і асабліва знаходзячыся на адказных, кіруючых пасадах, якія давярала мне партыя, я прывык да любога ўзнікаючага пытання падыходзіць перш за ўсё з пункту гледжання таго, якое значэнне яно мае для працоўнага чалавека».

«ДЗЕЛЯ ПЕРАМОГІ ІДЭАЛАЎ МІРУ»

Так вызначыў Генеральны сакратар Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Са-

вецкага Саюза і член Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Леанід Ільіч Брэжнеў сутнасць знешнепалітычнай лініі Савецкага Саюза. Той лініі, якую ён няўхільна ажыццяўляе і якая прынесла яму глыбокую павагу не толькі савецкіх людзей, але і іншых народаў зямлі. Яшчэ адным сведчаннем гэтага было нядаўняе ўзнагароджанне Леаніда Ільіча «Залатым медалем» Сусветнага Савета Міру.

У прамове, якую ён сказаў у Крамлі ў кастрычніку 1973 года на Сусветным кангрэсе міралюбівых сіл, Леанід Ільіч гаварыў: «Мір народам!» — вось адзін з асноўных лозунгаў, пад якімі пяцьдзесят шэсць гадоў назад, у разгар першай сусветнай вайны, працоўныя нашай краіны ажыццявілі Кастрычніцкую рэвалюцыю. І першым заканадаўчым актам першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы быў напісаны У. І. Леніным Дэкрэт аб міры. І ўсе прайшоўшыя пасля Вялікага Кастрычніка гады мы няўхільна, паслядоўна змагаліся і змагаемся за перамогу... міру на нашай планеце».

Старшыня Савета Абароны СССР Леанід Ільіч Брэжнеў добра ўсведамляе тое, якая разбуральная магутнасць назапашаных у свеце сучасных узбраенняў, якую велізарную небяспеку хавае ў сабе пагроза новай сусветнай вайны. Новая вайна ў Еўропе з выкарыстан-

супрацоўніцтва. Стварыліся ўмовы для паступовага фарміравання сістэмы міжнародных адносін.

Улічваючы аб'ектыўныя тэндэнцыі ў свеце, Л. І. Брэжнеў у шэрагу сваіх выступленняў сфармуляваў важнейшыя палажэнні і ініцыятывы савецкай знешняй палітыкі. Найбольш канцэнтраванае выражэнне яны атрымалі ў яго дакладзе на XXIV з'ездзе КПСС у раздзеле, які цяпер шырока вядомы ў многіх краінах як савецкая Праграма міру. На XXV з'ездзе КПСС вясной сёлетняга года гэта Праграма, часткова ўжо рэалізаваная, была палітычна і расшырана. Вылучэнне і абгрунтаванне Праграмы міру з'явілася ўзорам вялікага палітычнага майстэрства ЦК КПСС, яго Генеральнага сакратара.

У многім дзякуючы паслядоўнаму міралюбіваму курсу партыі і Савецкай дзяржавы, асабіста ўкладу Л. І. Брэжнева, яго настойлівасці ўдалося дасягнуць міжнародных пагадненняў, закліканых абмежаваць або прадухіліць небяспеку ўзнікнення тэрмаядзернай вайны. Гэтыя пагадненні замацавалі вынікі другой сусветнай вайны, абвясцілі непарушнасць складзеных у Еўропе дзяржаўных граніц, прывялі да пацяплення міжнароднага клімату, да пэўнай разрадкі міжнароднай напружанасці.

Правядзенне агульнаеўра-

спраядліва лічаць тыя, каму даводзілася сутыкацца з Леанідам Ільічам, ёсць вынік упэўненасці і неабвержнасці прыведзеных аргументаў, у лагічнасці вывадаў, а ў канчатковым выніку — у абгрунтаванасці ўсёй пазіцыі.

На суб'яднікаў Леаніда Ільіча вялікае ўражанне няёмка робяць яго прамата і шчырасць. Гэта стварае так неабходную для пленных перагавораў псіхалагічную атмасферу. Ён у немалой ступені сядзейнічае таксама прыязнасцю, таварыскасцю і сціпласцю Леаніда Ільіча, яго простага манера трымацца. Амерыканцам, напрыклад, асабліва імпанавала, што Леанід Ільіч не любіць строга прытрымлівацца фармальнасцей працоўнага.

Прастата ў абыходжанні асабліва падабаецца, вядома ж, журналістам. Французская газета «Монд», як і некаторыя іншыя органы заходняга друку, адзначала, што ў час прыёмаў у Крамлі Леанід Ільіч Брэжнеў вядзе з газетчыкамі простую гутарку і пры гэтым карыстаецца паслугамі любых перакладчыкаў, якія апынуліся поблізу.

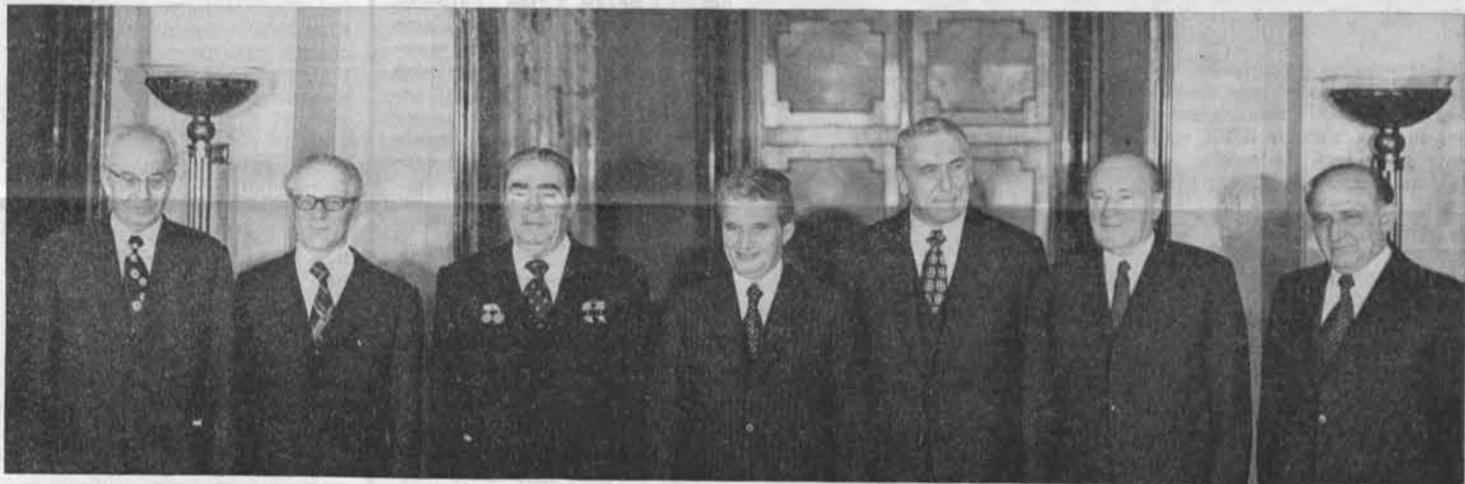
Гэтыя ж асабістыя якасці савецкага кіраўніка прыцягваюць простых людзей усюды — у Індыі і ЗША, у Францыі і на Кубе, у Польшчы і Фінляндыі, ФРГ і Венгрыі, ГДР і Манголіі, у Егіпце і Балгарыі. Леанід Ільіч асабліва цэніць сустрэчы

любіць ён і хуткую язду на аўтамабілі, які выдатна вадзіць.

Адзначаюць і яшчэ адну прыкметную рысу Леаніда Ільіча — яго выдатную памяць. Сустрэкаючыся з сотнямі людзей, ён тым не менш памятае іх у твар. Гэта аднолькава датычыць і кіраўнікоў, і простых людзей, якім давёдалася з ім сустрэцца.

...Заслугі Генеральнага сакратара дастойна ацэнены партыяй, урадам, народам. У Савецкім Саюзе вышэйшая ўзнагарода за працоўную аднаку — званне Героя Сацыялістычнай Працы. У 1961 годзе яно было прысвоена Леаніду Ільічу Брэжневу за выдатныя заслугі ў развіцці ракетнай тэхнікі і забеспячэнні пасляховага палёту касмічнага карабля «Усход». Л. І. Брэжнеў з поўным правам носіць гэта высокае званне: многім вядома, што працуе ён у літаральным сэнсе не пакладаючы рук, а вынікі яго нястомнай працы гавораць самі за сябе.

Па праву носіць ён на грудзях і залатую зорку Героя Савецкага Саюза — вышэйшую ўзнагароду за баявыя подзвігі. Ён узнагароджаны многімі ордэнамі і медалямі, мае высокія ўзнагароды іншых краін. Дзевятага мая 1976 года, у гадавіну вялікай перамогі над фашысцкай Германіяй Л. І. Брэжневу, Старшыні Савета Абароны СССР, прысвоена

Бухарэст. Лістапад 1976 г. Кіраўнікі дэлегацый дзяржаў — удзельнікаў Варшаўскага Дагавору пасля заканчэння нарады. Палітычны кансультацыйны камітэт.

нем ракетна-ядзернай зброі нечуванай сілы, падкрэслівае ён, магла б прывесці да гібелі шэрагу еўрапейскіх дзяржаў.

Новыя суадносіны сіл, якія склаліся на міжнароднай арэне, схілілі рэалістычна мыслячыя колы ў капіталістычных краінах да больш цвярозай ацэнкі становішча ў свеце. Яны былі вымушаны лічыцца з відавочным фактам, што агрэсія супраць сацыялістычных краін прывяла б да паражэння капіталізму. Атрымалі шырокае прызнанне прынцыпы мірнага суіснавання, узаемавыгаднага

пейскай нарады ў Хельсінкі, у падрыхтоўцы якой Л. І. Брэжнеў, паводле агульнага прызнання, адыграў выключную ролю, абзначыла новы этап у ажыццяўленні палітыкі мірнага суіснавання.

У Савецкім Саюзе не прынята падрабязна спыняцца на асабістыя якасці таго ці іншага кіраўніка. Але ў краінах Захаду, асабліва ў сувязі з візітамі туды Леаніда Ільіча, нямала напісана аб тым яркім уражанні, якое робіць савецкі лідэр на сваіх суб'ядніках, на ўсіх людзей, якія бачаць яго, слухаюць яго выступленні па тэлебачанню.

Партнёры па перагаворах адзначаюць перш за ўсё кампетэнтнасць Л. І. Брэжнева. Генеральны сакратар ЦК КПСС — аднадушна лічаць замежныя назіральнікі — працягвае вялікае дыпламатычнае майстэрства, якое ў спалучэнні са значным палітычным вопытам робіць яго пазіцыю асабліва пераканаўчай. Што ж датычыць палітычнага вопыту, то многія органы замежнага друку падкрэсліваюць тую акалічнасць, што Л. І. Брэжнеў, перш чым заняць сваю цяперашнюю пасаду Генеральнага сакратара ЦК КПСС, прайшоў літаральна па ўсіх ступенях «службовай лесвіцы».

Пры любых сустрэчах у вярхах вялікае значэнне мае манера вядзення перагавораў. Леанід Ільіч размаўляе выключна спакойна. Гэты спакой,

з рабочымі. Амаль у кожнай краіне, куды ён прыязджае з афіцыйным візітам, ён абавязкова імкнецца пабываць на буйным заводзе. Для людзей працы ён заўсёды знаходзіць асабліва цёплыя, ідучыя ад сэрца словы.

І гэта не поза, не ігра на публіку, так уласціва некаторым буржуазным палітычным дзеячам. Леанід Ільіч ведае смак вырашчанага сваімі рукамі хлеба, яму знаёмы пах і гарачыня выплаўленага металу. Разам з салдатамі ён ляжаў у сырых акопах і ў варонках пад варажымі снарадамі. Ён плоць ад плоці, кроў ад крыві працоўнага народа — і гэта выдатна адчуваюць людзі.

У любой абстаноўцы Леанід Ільіч трымаецца проста і натуральна, заўсёды застаючыся самім сабой. Як правіла, гутарка яго за сталом, па-за рамкамі перагавораў вызначаецца прастатой. Суб'яднікі адзначаюць яго прыродны гумар, выразную міміку, яго ўменне жартуліва падмячаць і імітаваць смешныя рысачкі ў абліччы і характары людзей. Леанід Ільіч — чалавек дэмакратычны, у ім няма і следу ганарыстасці, што адзначаў, у прыватнасці, амерыканскі сенатар Хемфры, які гутарыў з ім.

Л. І. Брэжневу ўласціва часам эмацыянальнасць у выражэнні пачуццяў. Ён страсны бальшчык хакея. Тэмпераментны характар гэтай гульні, імклівая скорасці, відаць, імпануюць яго натуре. Гэтак жа

званне Маршала Савецкага Саюза. Адзначаны ўсімі вышэйшымі ўзнагародамі, ён застаецца простым, сціплым чалавекам.

Сціпласць Л. І. Брэжнева праяўляецца і ў тым, як ён ставіцца да ацэнкі яго заслуг. «Нішто не можа даць большага задавальнення, — гаворыць Леанід Ільіч, — чым усведамленне таго, што сваёй працай ты прыносіш карысць агульнай справе, сваёй Радзіме... Я хачу запэўніць вас у тым, што і надалей буду аддаваць усе свае сілы справе нашай партыі, у імя савецкага народа, у імя росквіту нашай вялікай Радзімы».

70-годдзе Генеральнага сакратара Камуністычнай партыі Савецкага Саюза Леаніда Ільіча Брэжнева камуністы, усе працоўныя краіны, нашы сябры за рубяжом успрымаюць як вялікую падаею. Для самога Л. І. Брэжнева, паводле яго слоў, лепшы спосаб адсвяткаваць юбілей — гэта «сканцэнтравана ўвагу на карэнных задачах. Такія задачы і нявырашаныя праблемы ў нас ёсць, і мы іх бачым. Праблем не бывае толькі ў тых, хто ўхіляецца ад вялікіх спраў, супакойваецца на тым, што ўжо дасягнута. Ну, а мы з вамі не хочам і не будзем стаяць на месцы». У гэтых словах увесь Леанід Ільіч Брэжнеў.

Берлін. Чэрвень 1976 г. Канферэнцыя камуністычных і рабочых партый Еўропы. З прамовай выступае кіраўнік дэлегацыі КПСС Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. І. БРЭЖНЕЎ.

ТАВАРЫШУ БРЭЖНЕВУ ЛЕАНІДУ ІЛЫЧУ

[Заканчэнне.]

Пачатак на 2-й стар.

светнай арэне. Міжнароднае становішча нашай Радзімы трывалае як ніколі. Няспынна развіваюцца наша брацкая дружба і супрацоўніцтва з краінамі сусветнай сацыялістычнай сядружнасці, спаяныя баявым саюзам камуністычных партый на прынцыпах марксізму-ленінізму, пралетарскага інтэрнацыяналізму. Умацоўваецца згуртаванасць, якая звязвае КПСС з камуністычнымі, рабочымі партыямі, з усімі атрадамі ўдзельнікаў сусветнага фронту барацьбы супраць імперыялізму, за мір, дэмакратыю і сацыялізм. Духам узрастаючай салідарнасці, дружбы і ўзаемаўважання прасякнуты адносіны Савецкага Саюза з краінамі, што сталі на шлях развіцця, з усімі народамі, якія змагаюцца за палітычную і эканамічную незалежнасць, за справу міру і свабоды.

У апошнія гады наша Радзіма, няўхільна прытрымліваючыся міралюбівага ленынскага курсу, разам з брацкімі краінамі сацыялізму і іншымі міралюбівымі сіламі дабілася поспехаў ва ўмацаванні міру і бяспекі народаў. Вызначная Вамі, Леанід Ільіч, на XXIV з'ездзе КПСС Праграма міру стала магутным пазітыўным фактарам аздараўлення міжнародных адносін, павароту да разрадкі напружанасці і ўсё больш трывалага ўсталявання прынцыпаў мірнага суіснавання паміж дзяржавамі з розным сацыяльным ладам, за якія змагаўся У. І. Ленін.

З натхненнем успрынялі савецкія людзі, усе сумленныя людзі на зямлі выкладзеную Вамі на XXV з'ездзе КПСС праграму далейшай барацьбы за мір і міжнароднае супрацоўніцтва, за свабоду і незалежнасць народаў, у якой уасоблена адзіная воля КПСС і савецкага народа — адстаяць і ўмацаваць справу міру і прагрэсу чалавецтва, ліквідаваць пагрозу сусветнай тэрмаядзернай вайны.

Савецкія людзі ганарацца тым, што кожны крок знешнепалітычнай дзейнасці Цэнтральнага Камітэта КПСС, Палітбюро ЦК і Вашай асабіста, Леанід

Ільіч, прысвечаны дасягненню гэтых высакародных, гуманых мэт. Натхнёнай, страснай барацьбой за мір Вы здабылі сабе ўдзячнасць усіх людзей добрай волі на зямлі, якая знайшла выражэнне ў прысуджэнні Вам Ленінскай прэміі «За ўмацаванне міру паміж народамі» і ўзнагароджэнні Залатым медалем міру імя Ф. Жаліо-Кіюры.

Рэакцыйныя імперыялістычныя сілы ўсяляк тэрмозыць працэс разрадкі міжнароднай напружанасці і працягваюць гонку ўзбраенняў. Таму Савецкая дзяржава, партыя і яе Цэнтральны Камітэт працягваюць неаслабныя клопаты аб падтрыманні на належным узроўні абароны нашай Радзімы. Асабіста Вы, Леанід Ільіч, на пасадзе Старшыні Савета Абароны ўносіце вялікі ўклад у будаўніцтва нашых слаўных Узброеных Сіл.

Навуковай асновай усёй дзейнасці нашай партыі, яе ўнутранай і знешняй палітыкі з'яўляецца марксісцка-ленінскае вучэнне, якое творча прымяняецца і развіваецца. Вялікі Ваш, Леанід Ільіч, асабісты ўклад у далейшае творчае развіццё партыйнай марксісцка-ленінскай навуцы, і асабліва ў дастасаванні да ўмоў будаўніцтва развітога сацыялізму і пераходу да камунізму, у глыбокую распрацоўку ключавых праблем эканамічнага і сацыяльнага развіцця краіны. Вызначаны Вамі палажэнні па пытаннях развіцця сацыялістычнай індустрыі, аграрнай палітыкі, накіраванай на ўсямернае развіццё сельскай гаспадаркі, павышэнне эфектыўнасці грамадскай вытворчасці, спалучэння дасягненняў навукова-тэхнічнай рэвалюцыі з перавагамі сацыялістычнага ладу, удакладненне грамадскіх адносін, камуністычнага выхавання працоўных, па праблемах міжнародных адносін і задачах знешнепалітычнай дзейнасці КПСС і Савецкай дзяржавы маюць асноватворнае значэнне на сучасным этапе развіцця нашай Радзімы.

Дарагі Леанід Ільіч!

Вы заслужылі глыбокую павагу, любоў і давер'е камуністаў і ўсіх савецкіх людзей, прысвяціўшы ўсе свае сілы без-

запаветнаму служэнню партыі і народу. Вы з гонарам выконваеце ўскладзеную на Вас партыйнай місія, узначальваючы яе баявы штаб — Цэнтральны Камітэт. Партыя і народ ведаюць, з якой сапраўды невычарпальнай энергіяй, прынцыповасцю і дальнабачнасцю Вы ажыццяўляеце кіраўніцтва вырашэннем складаных і адказных задач камуністычнага будаўніцтва.

Вы працягваеце пастаянныя клопаты аб далейшым павышэнні кіруючай ролі Камуністычнай партыі ў нашым грамадстве, умацаванні яе сувязей з народнымі масамі, усталяванні і развіцці ленынскіх прынцыпаў і норм у жыцці партыі і грамадства, якія з'яўляюцца ўмовай нашых поспехаў.

Дарагі друг і таварыш!

Для ўсіх Ваших таварышаў, усіх барацьбітоў за справу камунізму Вы з'яўляецеся прыкладам таго, якім павінен быць камуніст-ленінец. Уся Ваша дзейнасць прасякнута глыбокай верай у творчыя сілы партыі і народа, сардэчнай блізкасцю і павагай да людзей працы. Вас вызначае выдатнае ўменне натхняць і згуртоўваць людзей, арганізоўваць дружную, згуртаваную работу Цэнтральнага Камітэта КПСС.

Наша Камуністычная партыя, яе Цэнтральны Камітэт, Палітбюро ЦК і Вы асабіста, Леанід Ільіч, дабіліся ўсталявання і развіцця ў савецкім грамадстве абстаноўкі сапраўднага калектывізму, таварыскага давер'я, павагі і разам з тым патрабавальнасці і прынцыповасці, што садзейнічае росквіту ўсіх творчых сіл чалавека — будаўніка камунізму. Савецкія людзі адказваюць партыі, Цэнтральнаму Камітэту КПСС, Вам, Леанід Ільіч, пачуццямі глыбокай сардэчнай падзякі.

Выказваючы гэтыя пачуцці і горача віншуючы Вас, дарагі Леанід Ільіч, з днём Вашага сямідзесяцігоддзя, сардэчна жадаем Вам добрага здароўя і шчасця, новых поспехаў у Вашай нястомнай і плённай дзейнасці на карысць савецкага народа, усіх працоўных, у імя перамогі светлых Ідэй міру і камунізму.

САВЕТ
МІНІСТРАЎ
СССР

ГЕНЕРАЛЬНАМУ САКРАТАРУ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫ САВЕЦКАГА САЮЗА ТАВАРЫШУ БРЭЖНЕВУ ЛЕАНІДУ ІЛЫЧУ

Дарагі Леанід Ільіч!

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Беларусі, Прэзідыум Вярхоўнага Савета і Савет Міністраў Беларускай ССР, выказваючы аднаддушны парыв і волю, шчырыя пачуцці камуністаў, усіх працоўных рэспублікі, у сувязі з Вашым 70-годдзем шлюць Вам, вернаму прадаўжальніку справы вялікага Леніна, прызначанаму кіраўніку Камуністычнай партыі і савецкага народа, выдатнаму палітычнаму дзеячу сучаснасці, самым гарачыя і сардэчныя віншаванні.

У Вашай легендарнай біяграфіі, дарагі Леанід Ільіч, — гісторыя станаўлення і росквіту Краіны Саветаў, гіганцкай стваральнай дзейнасці партыі і народа, летапіс нашай гераічнай эпохі. Верны сын партыі, яе мужны салдат і нястомны працаўнік, Вы ўсе свае сілы, вопыт і веды аддаеце служэнню высакародным ідэалам камунізму. У працоўным кіпенні першых савецкіх пяцігодак, на вогненых рубяжах Вялікай Айчыннай вайны, у незабыўнай далінай эпапеі, на ніве партыйнай і дзяржаўнай работы складваліся ўсебакова праявіліся ўласцівыя Вам выдатныя якасці палітычнага дзеяча ленынскага тыпу, барацьбіта высокага рэвалюцыйнага абавязку, глыбокай прынцыповасці, чалавека невычарпальнай энергіі і душэўнай шчодраці.

Яркае аблічча кіраўніка бальшавіцкага складу, Ваш арганізатарскі талент і палітычная мудрасць, дарагі Леанід Ільіч, з асаблівай уражальнай сілай раскрыліся на высокай пасадзе Генеральнага сакратара Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Узначальваючы ленынскі штаб нашай партыі, Вы пры распрацоўцы і вырашэнні пытанняў унутранага і міжнароднага жыцця нязменна апіраецеся на калектывны розум і вопыт партыі, Палітбюро ЦК КПСС, найлепшым чынам выражаючы і ўвасабляючы неадольную магутнасць і камуністычную накіраванасць Саюза ССР, народаў-братоў нашай вялікай шматнацыянальнай Радзімы. З Вашым імем непарыўна звязаны самыя заветныя спадзяванні і надзеі шырокіх народных мас. Вы здабылі ўсеагульнае прызнанне як выдатны дзеяч сусветнага рабочага і камуністычнага руху, як самаадданы барацьбіт за мір і камунізм на зямлі.

Л. І. Брэжнеў у Беларусі

«Усюды ў нашай краіне любяць і паважаюць беларускі народ, любяць за мужнасць і працавітасць, за вернасць рэвалюцыйным ідэалам, за адданасць справе камунізму» — гэтыя словы належаць Л. І. Брэжневу.

Гераізм, беззапаветная адданасць сацыялістычнай Бацькаўшчыне, глыбокі патрыятызм — у гэтым бачыць Генеральны сакратар ЦК КПСС веліч беларускага народа. «У гісторыі не раз бывала, — адзначае Леанід Ільіч, — што беларуская зямля рабілася полем кровапралітных бітваў, у якіх вырашаўся лёс нашай Бацькаўшчыны. І ў гэтыя цяжкія часы беларускі народ быў у адным ратным страі са сваімі братамі, з усімі народамі нашай Радзімы».

Асабліва высока Л. І. Брэжнеў ацэньвае ўклад беларусаў у перамогу савецкага народа над фашысцкімі захопнікамі. Леаніда Ільіча радуе дасягненні беларускага народа ў камуністычным будаўніцтве. «Няма больш неўрадлівага Палесся, галоднай Магілёўшчыны, беднай Віцебшчыны, не ўцякаюць беларусы з бацькоўскага краю шукаць ішчасця на чужыне. Там, дзе былі балотныя багны, выраслі карпусы магутных заводаў, раскінуліся сучасныя калгасныя і саўгасныя сядзібы, узняліся новыя гарады».

Велізарныя змены ў жыцці рэспублікі за гады Савецкай улады «заваяваны ў самаадданай барацьбе беларускага народа, здабыты яго розумам, талентам, напружанай працай».

Л. І. Брэжнеў не адночы наведваў Беларусь. Самым жаданым і дарагім госцем быў ён на святкаванні 50-годдзя рэспублікі і Камуністычнай партыі Беларусі. З рук Генеральнага сакратара ЦК КПСС Беларусь атрымала ў тыя дні ордэн Кастрычніцкай рэвалюцыі, а Мінск — ордэн Леніна.

КІНААПОВЕСЦЬ АБ КАМУНІСЦЕ

«Аповесць аб камунісце» — так называецца новая кінастужка, створаная на Цэнтральнай студыі дакументальных фільмаў. Выпуск карціны прымеркаваны да 70-годдзя з дня нараджэння Генеральнага сакратара ЦК КПСС Леаніда Ільіча Брэжнева.

Як сказаў старшыня Дзяржкіно СССР Піліп Ярмаш, выступаючы на прэс-канферэнцыі ў Маскве, фільм гэты не біяграфічны. Яго задача — паказ тых праблем, якія даводзілася і даводзіцца вырашаць савецкаму народу, Камуністычнай партыі і асабіста Генеральнаму сакратару яе Цэнтральнага Камітэта Леаніду Ільічу Брэжневу.

За 70 мінут экраннага часу перад глядачамі праходзяць не толькі 70 гадоў жыцця Л. І. Брэжнева, але і ў многім лёс усёй краіны.

Сцэнарысты Л. Замяцін і В. Ігнаценка сабралі ўнікальныя кінаматэрыялы, які робяць карціну строга дакументальнай. Старыя аматарскія фатаграфіі, хроніка шматгадовай даўнасці... Юнак, які прыйшоў працаваць на буйны металургічны завод. Студэнт металургічнага інстытута. Інжынер. Сакратар абласной пар-

тыйнай арганізацыі. Воін, што пайшоў на фронт у першыя ж дні нападу фашысцкай Германіі на СССР.

Гэтыя вехі тыповыя для біяграфіі многіх савецкіх людзей.

З хваляваннем глядзяцца кадры, якія расказваюць аб Вялікай Айчыннай вайне.

36-гадовы камісар Л. І. Брэжнеў змагаўся на легендарнай «Малой зямлі» пад Новарасійскам, дзе ішлі жорсткія баі за Каўказ.

Пасля бітвы за Каўказ Л. І. Брэжневу прапанавалі вярнуцца на пасаду сакратара абкома партыі: неабходна было пачынаць аднаўленне гаспадаркі на тэрыторыі, вызваленай ад фашыстаў. «Я папрасіў дазволу застацца на вайне да канца, — успамінае Леанід Ільіч, — і ганаруся тым, што прайшоў яе ўсю...».

Так, Леанід Ільіч Брэжнеў ведае, што такое вайна, яму вядома горчэй страціць сяброў і блізкіх, як вядома яна амаль кожнай савецкай сям'і. І мабыць, таму вялікае ўражанне робяць кадры выступлення Леаніда Ільіча Брэжнева з трыбуны хельсінскай Наряды па бяспецы і супрацоўніцтву ў Еўропе, яго словы аб неабход-

насці захавання міру. Гэты эпізод наогул адзін з самых моцных у карціне: рэжысёры Ігар Бесарабаў і Аляксандр Качаткоў маніруюць кадры Хельсінкі паралельна з ваеннай хронікай...

Фільм знаёміць са стылем работы Генеральнага сакратара ЦК КПСС — работы, якая выдзяецца не толькі ў крамлёўскай кабінце. Кінакамера паказвае шматлікія паездкі Л. І. Брэжнева па краіне: на буйнейшую сібірскаю ГЭС, на хлебныя палі Казахстана... Кожны раз — гэта перш за ўсё дзесяткі сустрэч і гутарак з людзьмі. За кожнай такой паездкай канкрэтная мэта, плённы вынік.

Дыктарскі тэкст чытае Інакенцій Смактуноўскі. Са спакойнай інтанацыяй ён каменціруе відэарад, даючы магчымасць глядачам самім зрабіць вывады з убачанага.

Значную частку фільма складаюць эпізоды з нашага паўсядзённага савецкага жыцця. Але яны арганічна злучаюцца з кадрамі, прысвечанымі жыццю і дзейнасці Леаніда Ільіча Брэжнева. «Аповесць аб камунісце» — гэта твор, галоўны герой у якім не адзін чалавек, а ўвесь савецкі народ.

НЯЗГАСНАЯ ЗОРКА ПАЭТА

ДА 85-ГОДДЗЯ 3 ДНЯ НАРАДЖЭННЯ
МАКСІМА БАГДАНОВІЧА

Гэта наогул дзіўна: беларускі паэт Максім Багдановіч амаль не жыў у Беларусі. Яго маці памерла ў Гродна, калі хлопчыку споўнілася пяць гадоў. Не ў стане вынесці цяжкую страту, бацька пакідае Гродна, сям'я пераязджае на берагі Волгі. Там, у Ніжнім Ноўградзе і ў Яраслаўлі, удалечыні ад роднай зямлі М. Багдановіч расце і вучыцца ў гімназіі, потым у ліцэі.

Але ён адчуў на сабе ўплыў беларускай газеты «Наша ніва», пастаянным чытачом якой быў, гнейных і сумных муз Янкi Купалы, Якуба Коласа, фальклорных кніг, якія збіраў і выдаваў бацька паэта.

Як Янка Купала і Якуб Колас, ён пачаў пісаць вершы аб горкім лёсе беларускага мужыка, аб прыгнечанай сацыяльна і палітычна Беларусі, аб яе гісторыі, паданнях, прыродзе. Народнымі песнямі сталі многія з вершаў паэта — «Случкія ткачыкі», «Зорка Венера», «Маладыя гады». Адзіны прыжыццёвы зборнік Багдановіча «Вянок», які выйшаў у Вільні ў 1913 годзе, стаў класічным зборнікам беларускай паэзіі.

Багдановіч быў паэтам-наватарам, чалавекам нястомных пошукаў у мастацтве. Вельмі многае для роднай літаратуры ён зрабіў першым.

Яго ўплыў на лёс роднай літаратуры — чым больш праходзіць часу — азначаецца ўсё больш выразна. Паэзія Багдановіча — гэта мастацкае даследаванне сувязей асобы з жыццём грамадства і прыродай у са-

мых разнастайных планах. Як і ў Купалы і Коласа, беларускі селянін-працаўнік — адзін з галоўных герояў паэзіі Багдановіча. Але ў ёй слова бярэ і Франціск Скарына — беларускі першадрукар; і сярэднявекавыя прыгонныя случкія ткачыкі; і пазбаўленыя на радзіме кавалка хлеба беларускія сяляне, вымушаныя эміграваць. А з якіх толькі пунктаў гледжання не спрабаваў глядзець Багдановіч на прыроду! І вачыма першабытнага чалавека, і вачыма тых нашых продкаў, паэзію міфалагічнага светаўспрымання якіх Багдановіч глыбока спасцігнуў, і як чалавек пачатку XX стагоддзя, які ў сваёй любові да прыроды зліваецца з ёю душой, поўны пачуцця гармоніі прыгожага. Але прырода не можа лячыць хваробы грамадства, заснаванага на эксплуатацыі, пазбаўленага асноўнага — чалавечнасці. І таму Багдановіч — паэт-

філосаф, паэт-пейзажыст становіўся паэтам высокаграмадзянскім, пратэставаў вершамі супроць сацыяльнага зла і палітычнага прыгнёту.

Максім Багдановіч не быў рэвалюцыянерам у жыцці. Гэта так. Але праўда і тое, што ён быў барацьбітом, і прытым ваяўнічым. Два роды зброі былі ў яго: праўда ў адлюстраванні жыцця і думка, якая разумее сэнс жыцця. У лагер барацьбітоў за лепшае будучае прыводзіла паэта сканцэнтраванасць яго думкі, якая імкнецца ахапіць, зразумець і адлюстраваць жыццё народнае, лёс чалавека, чалавецтва. Прыводзіла і прыводзіць. Ён, Максім Багдановіч, з імі, ён быў і застаецца з людзьмі, якія змагаюцца за ажыццэўленне лепшых ідэяў чалавецтва. Нязгасна ззяе яго высокая зорка.

Алег ЛОЙКА,
паэт, прафесар.

ВЫТОКІ НАТХНЕННЯ

Уразлівая іва сённяшняга дня: рэкорды рабочых у прамысловасці і будаўніцтве, адкрыцці вучоных, змены ў жыцці сялян — усё гэта здзіўляе сваёй грандыёзнасцю. І творца ўсяго — савецкі чалавек.

Пісьменнікаў, жывапісцаў, кампазітараў не можа не захапіць такая тема, бо яны жывуць разам са сваім народам аднымі думамі і клопатамі. Бо ў рэчаіснасці нашых дзён — іх натхненне.

Гэта пацвердзілі і беларускія кампазітары з трыбуны свайго сёмага з'езда, што адбыўся сёлета восенню, і госці — пасланцы кампазітарскіх арганізацый з Масквы, Ленінграда, Кіева, Вільнюса, Казані, Кішынёва.

Цяпер, пасля з'езда, калі адгучалі яго канцэртныя праграмы, дэлегаты ў творчай дыскусіі абмеркавалі вынікі пяцігадовай работы членаў беларускай кампазітарскай арганізацыі, — можна азірнуцца назад і прааналізаваць зробленае, даць яму ацэнку.

У з'ездаўскіх канцэртах прагучала каля ста твораў самых розных жанраў, напісаных кампазітарамі розных пакаленняў.

Данінай павялі памяці аднаго з вядучых кампазітараў рэспублікі народнага артыста БССР М. Аладава з'явілася выкананне яго апошняй — 10-й сімфоніі, якая прагучала як філасофскі вынік творчасці аўтара, што стварыў за сваё доўгае жыццё ў мастацтве шмат выдатных твораў. Цікаваць выклікала новая кантата аднаго са старэйшых кампазітараў рэспублікі народнага артыста БССР прафесара А. Багатырова — «Юбілейная» на вершы Я. Коласа. Сярод майстроў старэйшага пакалення свае новыя работы прадставілі Д. Камінскі, Л. Абеліевіч, Д. Лукас, П. Падкавыраў, Э. Тырманд і іншыя. У гэтых творах і ў многіх іншых, напісаных кампазітарамі малодшага пакалення, звяртаюць на сябе ўвагу вобразы, настрой, своеасаблівасць творчых почыркаў і аўтарскіх трыктовак, размах у выкарыстанні музычнавядучых сродкаў.

Адна з галоўных тэм творчасці беларускіх кампазітараў — барацьба народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны, бессмяротны подзвіг яго ў імя свабоды і незалежнасці Радзімы. Гэта тема актыўна распрацоўваецца кампазітарамі ўсіх пакаленняў. Яна гучыць у эскізе для сімфанічнага аркестра

«Куранты Брэсцкай крэпасці» У. Алоўнікава, у вакальна-сімфанічнай пэме «Героям Брэста» Г. Вагнера, героіка-эпічнай араторыі «Хатынь» К. Цесакова, у творах нашых маладых аўтараў — вакальна-сімфанічнай пэме «Памяці герояў» Р. Суруса, араторыі «Памяці Хатыні» В. Войціка. Парознаму падыходзяць аўтары да гэтай свяшчэннай для кожнага савецкага чалавека тэмы, выкарыстоўваюць розныя музычныя сродкі, але агульным застаюцца высокі грамадзянскі пафас, напал патрыятычных пачуццяў.

Вялікую цікавасць маюць творы, у якіх адлюстраваны тэмы агульначалавечага, агульнанароднага гучання, уключаюцца ідэалы гуманізму, барацьбы супроць насілля, несправядлівасці. І хоць падзеі, адлюстраваныя ў такіх творах, часам адносяцца да далёкіх ад нас гістарычных эпох, яны ўспрымаюцца як глыбока сучасныя, бо ідэалы гуманізму, маральнай чысціні, адданасці вялікім мэтам — гэта вечныя тэмы мастацтва. Да такіх твораў адносіцца балет Я. Глебава «Ціль Уленшпігеля». Пастаўлены на сцэне Дзяржаўнага тэатра оперы і балета Беларускай ССР балет прыцягнуў увагу іншых тэатраў нашай краіны. Пастаноўка «Ціль Уленшпігеля» ажыццэўлена ў Львове, рыхтуецца ў Ленінградскім тэатры оперы і балета, у новай рэдакцыі «Ціль Уленшпігеля» зноў будзе пастаўлены ў Мінску.

Наш оперны тэатр прыняў да пастаноўкі оперу кампазітара С. Картэса «Джардана Бруна».

Многія творы, якія прагучалі ў праграмах з'езда, пацвердзілі яшчэ раз выдатную традыцыйна беларускую прафесійную музыкі — яе жывую і не слабеючую з гадамі сувязь з народным песенным мастацтвам, з народнай паэзіяй. Вельмі цікавыя, яркія па музыцы харавая сюіта на народныя тэксты «Лубок» Л. Шлег, харавыя апрацоўкі беларускіх народных песень А. Багатырова, І. Кузняцова, Ю. Семянкі, народныя мелодыі ў сюіце «Родныя напевы» П. Падкавырава. Творы для народнага аркестра — «Мелодыі» І. Жыновіча, сюіта-фантазія на тэмы народных песень Э. Зарыцкага, «Беларускія вчоркі» К. Цесакова, фантазія «Беларускія ўзоры» і вакальна-інструментальная сюіта «Сваток» Р. Суруса — усё гэта творы па-народ-

наму сакавітыя, каларытныя, у якіх пануе стыхы беларускай народнай песеннасці.

Зварот да класічнай нацыянальнай драматургіі ў творах буйной формы дало жыццё такім цудоўным творам, як араторыя С. Картэса «Памяці паэта» на вершы Янкi Купалы і аперэта Ю. Семянкі «Паўлінка».

Беларуская паэзія наогул вельмі шырока прадстаўлена ў нацыянальнай музычнай творчасці. У песнях, рамансах, хорах, творах кантатна-аратарыяльнага жанру гучаць, пакладзеныя на музыку, паэтычныя радкі А. Куляшова, М. Танка, П. Панчанкі, Р. Барадулліна і многіх іншых беларускіх паэтаў. Гэта цесная сувязь паэзіі і музыкі з'яўляецца слаўным працягам даўняй традыцыі нацыянальнай музыкі.

Аналізуючы з'ездаўскія канцэрты, думаеш і аб тым, што лепшыя нашы выканаўчыя калектывы сёння могуць прадставіць не адну праграму, складзеную з твораў беларускіх аўтараў. У праграмы сімфанічных канцэртаў увайшлі сімфоніі, у тым ліку — маладых кампазітараў Л. Захлеўнага і Ф. Пыталева, канцэрт для цымбал з аркестрам Д. Смольскага (прывесчаны памяці выдатнага беларускага цымбаліста І. Жыновіча). У канцэрте Мінскага камернага аркестра прыцягнулі ўвагу слухачоў новая сімфонія Г. Вагнера, канцэрты В. Войціка і Э. Зарыцкага, скерцына І. Лучанка.

Песні, напісаныя Я. Глебавым, І. Лучанком, Ю. Семянкам, Д. Смольскім, Э. Зарыцкім і іншымі, сталі папулярнымі сярод народа, іх спяваюць не толькі на канцэртах, але і ў шумным святочным застоллі, што гаворыць аб усенародным прызнанні іх сапраўдных мастацкіх вартасцей.

З'езд паказаў, што сёння беларуская музыка займае важнае месца ў нашым культурным жыцці, што аднолькава актыўна працуюць і сталыя майстры і таленавітыя моладзь і што самай асноўнай тэмай творчасці кампазітараў рэспублікі з'яўляецца тэма сучаснасці. Распрацоўваючы яе, беларускія кампазітары папоўнілі скарбонку нацыянальнай музыкі творами, якія будуць доўга служыць эстэтычнаму ўзбагачэнню народа.

Алена РАКАВА,
музыказнаўца.

Больш як дзве тысячы калектываў Гродзеншчыны ўдзельнічалі ў першым Усесаюзным фестывалі самадзейнай мастацкай творчасці працоўных. Лепшыя з іх выступілі на заключным канцэрте, які адбыўся днямі ў абласным цэнтры.

НА ЗДЫМКАХ: выступаем народны ансамбль песні і танца «Нёман» з Гродна; сцэна са спектакля К. Крапівы «Брама неўміручасці» ў пастаноўцы Ашмянскага народнага тэатра.

Фота А. ПЕРАХОДА.

ГЕРОІ сатырычнай аповесці-казкі В. Шукшына «Да трэціх пейняў» ажылі на сцэне Дзяржаўнага тэатра лялек БССР. Гледачы цэпла прынялі прэм'еру спектакля, пастаўленага маладым рэжысёрам В. Казловай.

Гэта першая прэм'ера тэатра ў новым сезоне. І першая работа калектыву, дзе на сцэне дзейнічаюць не лялькі, а акцёры ў масках.

У ВІЦЕБСКУ пачаў працаваць новы ўніверсітэт культу-

ры. У праграме заняткаў — лекцыі па этыцы і эстэтыцы, літаратуры, музыцы і выяўленчаму мастацтву. Прадугледжваецца арганізацыя канцэртаў, наведанне слухачамі музеяў і выставачных залаў, прагляд і абмеркаванне кінафільмаў.

Цяпер у гарадах і раёнах Віцебшчыны працуюць больш як 470 такіх універсітэтаў.

КІНЕМАТАГРАФІСТЫ Беларускага тэлебачання пачалі здымкі чатырохсерыйнага мастацкага фільма на раману І. Шамякіна «Атланты і карыятыды». У галоўных ролях заняты Ала Ларыёнава, Яўген Лазараў і іншыя вядомыя артысты тэатра і кіно.

Над студыйкай працуюць рэжысёр А. Гутковіч, аператар В. Пранько і іншыя.

ЖЫЦЦЕ чалавечае, як міг бліскавіцы. Але розныя бываюць і бліскавіцы. Адна загарыцца — нават вокз не разане — прабяжыць па краі небасхілу і згасне. Ледзь дзялсца да сляху твайго ціхія грывоты, быццам там высокадалёка тосьці ламае мокрае галлё. А другая... Успыхне, рассячэ, вогненная, паднябессе — аслепіць, стукне громам, магутным, сухім—аглушыць. Здрыганецца зямля пад нагамі. Вось гэта імгненне! Надойга запаміні! Назаўсёды!

Так і ў людзей. Адзін пройдзе па жыцці непрыкметна, ціха. Другі...

— Я сеў падлічваць — усё ж я быў матэматыкам. Аказалася, неабходна тысяча гадоў, каб адолець усё намечанае. ...Тысячу гадоў пражыць немагчыма. І усё ведаць немагчыма. З болем у душы я стаў выкрэсліваць тое, што, хоць і цікава і патрэбна, але без чаго ўсё ж можна абысціся. Пакінуў толькі тое, без чаго не мысліў сабе шляху ў навуку. Зноў падлічыў... Засталася яшчэ на 250 гадоў!

Такія разлікі зрабіў 18-гадовы студэнт Ота Шміт і памыліўся... на 185 гадоў. Для будучага вядомага матэматыка, алгебраічнага тэарэма якога ўвайшла ў «залаты фонд» навукі, памылка вельмі вялікая. Праўда, памылкі б не было, каб Ота Юльевіч быў звычайным чалавекам, якім лічыў сябе. Але таго, што зрабіў Шміт за няпоўныя 65 гадоў жыцця, хапіла б на добрыя чатыры чалавечыя жыцці.

Праца і талент прынесьлі Ота Шміту славу вядомага матэматыка, геофізіка, географа-падарожніка, віднага дзяржаўнага дзеяча.

Здольнасці хлопчыка ў сям'і заўважылі рана. Але бацькам было не проста вучыць сына. У правінцыяльным Магілёве, дзе ў 1891 годзе нарадзіўся

Шміт і дзе прайшло яго дзяцінства, на 43 тысячы насельніцтва ў той час была толькі адна гімназія. За вучобу трэба было плаціць. А чым? Нямнога зарабляў дробны гандлёвы служачы Юлій Шміт. Усё вырашыў дзед.

— Мы людзі бедныя, — скажаў ён, — усіх вучыць не зможам, але Ота трэба даць адукацыю.

Дзед нібы прадбачыў вялікае будучае ўнука.

Цяжка вызначыць, у якой галіне Ота Юльевіч дасягнуў

Яны мелі не толькі важнае навуковае, але і народнагаспадарчае значэнне. Так, трэці паход — на ледаколе «Сібірыков» у 1932 годзе — даказаў, што Паўночны марскі шлях, які звязвае еўрапейскую поўнач Савецкага Саюза з яго ціхаакіянскім узбярэжжам, можна прайсці за адну навігацыю. А што, калі зрабіць гэта на звычайным караблі? У 1933 годзе па маршруту Сядова пачаў плаванне параход «Челюскін». Але карабель не вытрымаў ціску льдоў і патануў. 100 чалавек — члены

Курскай магнітнай анамаліі, — такі вынік дзейнасці Шміта.

Чалавек зайздроснага лёсу, Шміт выклікаў у сучаснікаў вялікую любоў і захапленне. Найбольш пранікнёна гэтыя пачуцці выказаў паэт Ілья Сялявінскі: «Пра Шміта можна гаварыць многа і не вычарпаць тэмы. Пра яго будуць напісаны пэмы, аповесці, раманы, таму што ён быў у поўным сэнсе слова чалавек будучага, персанаж, пра які марыць нямаля мастакоў, якога мне пашчасціла назіраць у жыцці, як астраному новую планету».

Імя Ота Шміта ўвекзвечана ў назве вострава ў Карскім моры, мыса на Чукотцы, паўвострава на поўначы Новай Зямлі, вяршыні і перавалу ў гарах Паміра. Яго носіць Інстытут фізікі Зямлі Акадэміі навук СССР, стваральнікам і першым дырэктарам якога ён быў. А нядаўна прынята рашэнне аб пабудове першага ў свеце навукова-даследчага ледакола. У гонар выдатнага савецкага палярніка ён будзе названы «Отто Шмидт».

Беражліва захоўваюць памяць пра славуэтага земляка і магіляўчане. Яго імя яны далі проспекту, школе (былой гімназіі, у якой вучыўся Ота Юльевіч), стварылі вядомы на ўсю краіну музей земляка. Сярод экспанатаў музея — рэчы, якія належалі Ота Юльевічу, пісьмы і рукапісы навуковых прац акадэміка, успаміны яго сяброў, родных, калег, мастацкія творы, герой якіх — Шміт. Едуць сюды людзі з розных куткоў нашай Радзімы. Наведалі музей дэлегацыі Балгарыі, Венгрыі, Чэхаславакіі, ГДР, В'етнама, Кубы, ЗША, Англіі, Францыі... Частыя і жаданыя госці тут сваякі Ота Юльевіча, вучоныя, першыя героі-палярнікі. Іх заўсёды вельмі хвалюе тая любоў і цеплыня, з якой жыхары горада адносяцца да ўсяго, што звязана з жыццём і дзейнасцю Ота Шміта.

В. РЫБЦКІ.

ВАС ШУКАЮЦЬ І ЧАКАЮЦЬ СВАЯКІ

ДЗЯНІШЧЫК Ганна Ігнатаўна, якая жыве ў Брэсцкай вобласці, г. Ляхавічы, вул. Леніна д. 48, кв. 18, шукае свайго брата **ВАСІЛЕЎСКАГА** Міхаіла Міхайлавіча, 1922 года нараджэння.

Вядома, што незадоўга да пачатку Вялікай Айчыннай вайны Васілеўскі М. М. працаваў у Ленінградскай вобласці на торфапрадпрыемстве «Назія».

На здымку — Васілеўскі М. М. Фотаздымак быў зроблены ў 1940 годзе.

Калі вам, паважаныя чытачы, вядома што-небудзь пра лёс гэтага чалавека, просім паведаміць нам у рэдакцыю або яго сястры па ўказанаму вышэй адрасу.

Жыцця яркая бліскавіца

большага. Ва ўсім, чым займаўся Шміт, ён дасягаў вяршынь.

Выдатна ацэнена арганізатарская работа і талент Шміта як грамадскага дзеяча. У гады, калі барацьбу за хлеб У. І. Ленін параўноўваў з барацьбой за сацыялізм, Ота Шміт быў адным з кіраўнікоў Народнага камісарыята прадуктаў харчавання, затым членам калегіі Народных камісарыятаў фінансаў і асветы, узначальваў Дзяржаўнае выдавецтва і Вялікую Савецкую Энцыклапедыю. Многія мандаты аб назначэннях Шміта падпісаны У. І. Леніным, для якога думкі і меркаванні Шміта былі аўтарытэтнымі. Ён нярэдка накіроўваў адказных работнікаў параіцца з Ота Юльевічам па таму ці іншаму пытанню.

У канцы 20-х — пачатку 30-х гадоў Шміт арганізоўвае і ўзначальвае буйнейшыя па тым часе экспедыцыі ў Арктыку.

экіпажа і вучоныя — высаджаліся на льдзіну. Два месяцы існаваў «лагер Шміта». І трэба было мець мужнасць, мэтанакіраванасць і аўтарытэт Шміта, каб у такіх неверагодных умовах пераканаць людзей у хуткім выратаванні і нават весці навуковыя даследаванні.

«Чалюскінская эпапея» прынесла Шміту славу «лядовага камісара». А пакаранне ў 1937 годзе Паўночнага полюса і заснаванне там дрэйфуючай станцыі замацавала за ім яшчэ і славу «першага палярніка краіны». За ажыццяўленне гэтай бліскавай экспедыцыі акадэмік Шміт удастоены звання Героя Савецкага Саюза.

У наступныя гады Ота Юльевіч займаўся распрацоўкай тэорыі паходжання Зямлі і планеты Сонечнай сістэмы. Смелыя гіпотэзы і класічныя прыкладныя даследаванні, падобныя разліку рудных багаццяў

навіны філатэліі

Сярод шматлікіх паштовых мініячур, выпушчаных сёлет Міністэрствам сувязі СССР, мы выбралі дзве, што расказваюць пра навуковае і эканамічнае супрацоўніцтва

Краіны Саветаў з іншымі дзяржавамі.

На адной з іх адлюстраваны будынак Савета Эканамічнай Узаемадапамогі, размешчаны ў Маскве на Калі-

нінскім праспекце. Другая марка прысвечана 20-годдзю аб'яднанага Інстытута ядзерных даследаванняў у Дубне — міжнароднага навуковага цэнтру сацыялістычных краін. Тут працуюць вучоныя і спецыялісты Балгарыі, Венгрыі, В'етнама, ГДР, Манголіі, Польшчы, Румыніі, КНДР, Чэхаславакіі і нашай краіны.

У цэнтры кампазіцыі — сімвалічны малюнак разгону часцінак, які складае прынцып работы цыклатрона. На яго фоне — графічная мадэль атама. Унізе дадзена адлюстраванне будынка сінарафаэатрона, пабудаванага ў 1949 годзе. Марка выпушчана трохмільённым тыражом. Да юбілею выдадзены кватэрт, у Дубне праводзілася спецакцыя.

Л. КОЛАСАЎ.

Другі раз праводзіцца конкурс сучаснага бальнага танца «Мінскі баль». І зноў ён выпіўся ў святла музыкі, пластыкі, фарбаў. Сюды з'ехалі лепшыя танцавальныя пары з Ленінграда, Рыгі, Вільнюса, Каўнаса, Таліна, Гродна, Гомеля, Наваполацка і іншых гарадоў. Вышэй за ўсіх па выканаўчаму майстэрству былі мінская пара **Надзея і Міхаіл БІРУНЫ**. Яны атрымалі званне танцораў міжнароднага класа.

НА ЗДЫМКАХ: у Палацы спорту — «Мінскі баль»; пераможцы — **Надзея і Міхаіл БІРУНЫ**.

СВЕТАФОР... У ШКОЛЕ

Спрытна арудуе палачкай юная рэгуліроўшчыца Вераніка Пажарская, а астатнія вучні паслухмяна выконваюць яе ўказанні. У 3-м «В» класе дваццаць пятай мінскай школы ідуць заняткі па вывучэнню правіл дарожнага руху. Ажыўлена праходзіць урок. Дзеці паказваюць, якія яны разумеюць «мову» светафора. Іх рэакцыя на колеры светафора хуткая і дакладная.

«Аўтамабіль, пешаход, вуліца» — так можна назваць адзін з прадметаў, які тут сталі выкладаць у пачатковых класах. Актыўна прапагандуюць правілы дарожнага руху члены атрада юных інспектараў, які створаны ў школе. Яны выпускаюць тут і спецыяльную насэнную газету «Мая вуліца».

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:
 МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
 ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 1840.

ИНСТИТУТ ЯДЕРНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ • ОБЪЕДИНЕННЫЙ ДУБНА • 20 ЛЕТ • ПОЧТА СССР

ОБЕТ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЗАИМОПОМОЩИ • ПОЧТА СССР 30 КОП • 1976